

Извештај за работата
на
Националната мрежа против насилство врз жени и
семејно насилство
Јануари –Декември, 2015година

Скопје, 2016

Националната мрежа против насилство врз жени и семејно насилство имплементираше пет проекти во текот на 2015 година и тоа „Застапување за обезбедување оддржливост на специјализираните сервиси за жртви на семејно насилство во РМ“ поддржан од Проектот на УСАИД за граѓанско опшество; „Насилство врз жените и медиумите: Унапредување на техниките за известување и медиумска покриеност на случаи на насилство врз жени“ поддржан од програмата на Цивика Мобилитас; и „Спречување на насилството врз жените во согласност со ЕУ стандардите “ поддржан од шведската фондација Квина тил Квина. Во овие проекти Националната мрежа е носител на активностите. Во четвртиот и петтиот проект „Дефинирање и пилотирање на интегриран пристап за директна заштита на жртви на семејно насилство понудена од страна на граѓански организации“ и „Со здружени напори – Кон нови европски стандарди во заштита на жените од родово базирано насилство“, Националната мрежа е вклучена како партнерска организација.

„Застапување за обезбедување оддржливост на специјализираните сервиси за жртви на семејно насилство во РМ“, јули 2015 – мај 2016

1. Организирана и спроведена тродневна „Обука за застапување за одржливост на специјализирани сервиси“ за партнерските организации од 25-27 септември во хотел Етно село Тимчевски, Куманово. На обуката присуствуваа 14 претставници од 5те партнерски организации и двајца претставници од проектниот тим на Националната мрежа. Беа ангажирани двајца тренери, со кои мрежата веќе има воспоставено успешна соработка. Опфатени беа следните теми: Дефинирање на цел на застапување; Идентификување и анализа на засегнати страни; Избор на стратегија за застапување; Обезбедување на одржливост од дополнителни извори на финансирање - Можности за соработка со бизнис секторот; Вклучување на јавноста и медиумско застапување Подготвените работни материјали од страна на тренерите, а и самите сесии придонесоа кон насочување на процесот кон идентификување на релевантни чинители во секој општина, дефинирање на стратегиите за застапување и одредување на временските интервали за спроведување на чекорите. Како производ од обуката произлезе План за застапување за оддржливост на сервиси со точно дефинирани чекори и временска рамка за спроведување.
2. Состанок со членките на Националната мрежа, одржан на 17.09.2015 во хотел Ситу парк, Скопје. На состанокот присуствуваа претставници од 19 организации членки на Националната мрежа. На состанокот првично беше презентирани проектот, целите, резултатите и активностите од страна на проектниот координатор. Тема на состанокот беше договорање за заедничко спроведување на кампања 16 дена активизам против насилство врз жените. Како производ од состанокот произлезе

драфт концепт за кампањата, а беше формирана и работна група од шест члена која ќе го финализира концептот со детални активности распоредени во текот на сите 16 дена од кампањата и истите ќе ги распредели низ 16 општини. Задача на работната група е и подготвка на содржината на промотивните материјали, како и осмислување на пораката која ќе се испрати, а во соработка со проектниот тим.

3. Работилница за буџетирање на специјализирани сервиси за семејно насилство беше одржана на 6 октомври во ГЕМ клуб Скопје. На работилницата присуствуваше по еден претставник од секоја партнерска организација, тим лидерката и двете претставнички од проектниот тим. Беше ангажирана фасцилитаторка која ја насочуваше дискусијата. Претставниците од партнерските организации имаа предходно подготвени драфт буџети за сервисот со кој раководат, и истите тие беа доработувани и дополнувани. Како краен продукт произлезе документ со предлог буџет за финансирање на специјализирани сервиси за жртви на семејно насилство.
4. Организирање на работилница за изработка на работна верзија на програма за семејно насилство одржана од 28-30 октомври во хотел Бистра, Маврово. На работилницата присуствуваа четири претставници од партнерските организации и тим лидерката. Беше ангажирана фасцилитаторка која ја насочуваше дискусијата. Се работеше на подготовка на работна верзија на општинска програма за семејно насилство, предлог за политика за финансирање на специјализирани сервиси за семејно насилство и формат на изјава за прифаќање на предлог политика. Како продукт произлезе работна верзија на програма за семејно насилство, документ со предлог политика за финансирање на специјализирани сервиси и изјава за прифаќање на предлог политика. Овие документи ќе се користат во процесот на застапување за обезбедување оддржливост на специјализираните сервиси.
5. Работилница за финализирање на општинската програма за справување со семејно насилство во Полошки регион беше одржана од 2-4 декември во хотел Бистра, Маврово. На работилницата присуствуваа вкупно 14 учесници, претставници од општина Тетово, Јегуновце, Теарце, Маврово и Ростуше, Брвеница, Желино, еден претставник од центар за социјална работа Гостивар, и четири членки на тимот за застапување. Беше ангажирана фасцилитаторка која ја насочуваше дискусијата. Како продукт од работилницата произлезе општинска програма за справување со семејно насилство во Полошки регион и предлог буџет за имплементација која претставниците од општините ќе ја предложат за усвојување пред Советот на општината.
6. Кампања 16 дена активизам против насилство врз жени беше спроведена од 25 Ноември до 10 Декември. Во рамки на кампањата беа спроведени следниве активности: Уличен перформанс „Потсетување на фемицидите во Македонија“, Прес конференција за медиуми, Работен состанок со претставници од релевантни

чинители во Тетово, Протестен Марш против сексуално насилство и сексуално вознемирување на жените на јавните простори „Ја имаме моќта! Ја враќаме Ноќта“, Конференција „Превенција и спречување на насилство врз жени со попреченост: Состојбата во државата и препораки“, Дебата „Семејно насилство - Препознавање и пријавување“, Филозофски факултет, Трибина со претставници од релевантни чинители – Кичево, Тркалезна маса со претставници од релевантни чинители во Битола на тема „Начините на соработка на надлежните институции и здруженија за заштита и спречување од семејно насилство“; улична акција „Зошто да волонтираш во организација која работи со насилство врз жени и семејно насилство“, улична акција, Проекција на филм и дебата со средношколци во Битола на тема „Насилни тинејџерски врски и семејно насилство“, Работилница Женското движење во Република Македонија, Сити Парк Хотел, Скопје, Конференција „Насилството врз жените- дел од агендата на политичките партии во Република Македонија“, Флеш Моб во Свети Николе, Форум Театар на тема „Интимно партнерско насилство“ во Скопје. Кампањата беше заеднички финансирана со проектот **„Спречување на насилството врз жените во согласност со ЕУ стандардите “, поддржан од КтК.**

7. Изработен документ со Мапирање на општи и специјализирани сервиси за семејно насилство. За таа цел беше ангажиран надворешен соработник/ експерт кој спроведе теренско истражување за состојбата со сервисите. Финалниот документ ќе биде промовиран пред организациите кои работат на оваа проблематика и останата поширока јавност во следниот период.

„Насилство врз жените и медиумите: Унапредување на техниките за известување и медиумска покриеност на случаи на насилство врз жени“, ноември 2015 – мај 2016

1. За да се овозможи учество на сите заинтересирани на работилниците беше испратена информација за проектот и покана за учество до сите новинари (со кои мрежата предходно соработувала) и медиумски куќи на национално и локално ниво. Дополнително беше отворен и конкурс за пријавување за работилници со новинари објавен на веб страната на мрежата, како и на ФБ профилот. Вториот чекор беше да се контактираат лично новинари кои имаат предходно искуство во известување за оваа проблематика. И покрај тоа што беа идентификувани новинари кои ќе учествуваат на работилниците, беше оставена можност да се приклучат и нови доколку имаат посебен интерес за некоја од темите кои беа опфатени.

2. Остварени средби со уредници на медиуми кои имаа назначено новинар кој ќе учествува на работилниците, и ќе известува за истите. Средбите со уредниците овозможува добра соработка на медиумите и ГОи во текот на имплементацијата на проектот, исто така осигураа сигурна реализација на работилниците и соработка на назначените новинари за залагање и известување за РБН. Имплементацијата на оваа активност придонесе кон подобрена соработка помеѓу женските граѓански организации и медиумите.

„Дефинирање и пилотирање на интегриран пристап за директна заштита на жртви на семејно насилство понудена од страна на граѓански организации“, март 2015 – ноември 2015

Во месец Ноември заврши процесот на стандардизирање на минимум пакет за сервиси за жени и деца жртви на семејно насилство. Во самиот процес беа користени препораките од Конвенцијата и конкретно, Европските стандарди за обезбедување на специјализирани сервиси за жртви на семејно насилство подготвени од Лиз Кели, 2009 година. Процесот на стандардизација се спроведуваше во неколку чекори и тоа: Подготовка на прашалници за секој специјализиран сервис за процена на моменталните капацитетите (технички и човечки) на организациите кои раководат со овие сервиси; Интервјуа со организациите кои обезбедуваат специјализирани сервиси; Изработка на минимум стандарди кои организациите кои обезбедуваат специјализирани сервиси треба да ги исполнуваат; Менторска работа за исполнување на минимум стандардите. Како продукт произлезе документ со стандарди за специјализирани сервиси за жртви на семејно насилство. Пет организации го поминаа процесот на стандардизација и тоа: Кризен центар НАДЕЖ со сервисот Интервентно сместување; Национален совет за родова рамноправност со сервисот СОС линија, ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување со сервисот Прв семеен центар, Организација на жени на град Скопје со сервисот Прифатилишен центар за жртви на семејно насилство, и Женски форум Тетово со сервисот Бесплатна правна помош.

„Со здружени напори – Кон нови европски стандарди во заштита на жените од родово базирано насилство“, јануари 2015 – октомври 2015

1. Информирање на жените жртви за надлежностите на институциите и нивните права преку интервјуа лице во лице во канцеларијата на мрежата. Со нив, како и со сите останати прво беше обавен телефонски разговор, на кој што беше договорена посета на канцеларијата. Покрај иницијална помош и поддршка, на сите

кориснички им беа детално објаснети надлежностите на Центарот за социјална работа и Полициските станици, и беа упатени во организации кои нудат бесплатни сервиси за жртви на семејно насилство. Останатите кои не беа во можност да дојдат во канцеларија, поради живеалиште во друг град или недостаток на финансиски средства за превоз, информациите ги добија преку повеќе телефонски разговори, на кои беше дискутирана нивната ситуација и можностите за напуштање на насилната средина, преку барање помош од ЦСР, ПС или ГОи.

2. Идентификување на клучните проблеми во примена на процедурите и законите со кои се среќаваат жените жртви на насилство - Според добиените податоци од интервјуата, заклучоците се скоро идентични со оние од направени интервјуа минатата година во истиот период. Односно, искуствата на интервјуираните жени покажаа дека полициските службеници не постапуваат во согласност со Протоколите за постапување во случаи на семејно насилство. Тоа значи дека недостасува информирање на жртвите за нивните права во постапката и дејствија кои ќе ги превземе полицијата, како и информирање за достапните бесплатни сервиси кои ги обезбедуваат институциите и невладините организации. Насилниците не се третираат како сторители на кривично дело и најчесто случајот се заведува како поплака. Забележително е влошувањето во постапувањето на полициските службеници, а љубезниот и професионален однос при приемот на жртвата изостануваат во половина од случаите, како и продолжување на праксата на убедувањето на жртвата да се смири со сторителот која постои веќе подолг период.

Сличен е заклучокот и во однос на постапувањето на Меѓуопштинскиот центар за социјална работа – Скопје. Протоколите за постапување во случаи на семејно насилство не се почитуваат, односот на вработените стручни лица е непрофесионален и субјективен, и варира индивидуално од случај до случај што никако не е дозволиво во ваква институција. Жртвите не се информирани за мерките за заштита за кои центарот има овластување, ниту пак за привремените мерки за заштита. Исто така не доволно се споделуваат информации за бесплатните услуги кои ги нудат невладините организации, туки се инсистира на помирување без да се обезбеди соодветно советување и за жртвата и за сторителот на насилство.

3. Поднесени барања за пристап до информации од јавен карактер до Министерството за труд и социјална политика и Министерството за внатрешни работи за број и структура на пријавени случаи на семејно насилство се добија следниве податоци:

Број на новоевидентирани случаи на семејно насилство во РМ во периодот Јануари, 2014-Јуни, 2015 - збирни податоци за територијата на целата држава, според видот на насилство.

Временски период	2014 година	Јануари-Јуни 2015
Вкупен број на пријавени случаи	999	612
Физичко насилство	672	329
Психичко насилство	782	561

Сексуално насилство	11	1
Економско насилство	33	14

4. Анализа на добиени податоци од МТСП и МВР - забележително е дека **физичкото и психичкото насилство се најчесто пријавувани видови на насилство**, односно дека психичкото насилство се јавува во најголем процент од вкупниот број на пријавени случаеви. Се разбира неопходно е да го имаме предвид фактот дека станува збор за пријавени случаеви, а искуството покажува дека голем дел од насилството воопшто не се пријавува и дека вистинската бројка е секако поголема. Ова посебно се однесува на сексуалното насилство и уште еднаш ја потенцира потребата од итно воспоставување на услуги за поддршка и заштита на жртвите на овој вид насилство. Потсетуваме дека во нашата држава нема никаков сервис ниту кризен центар за сексуално насилство.

Родовата структура на жртвите за 2014 година е следна: жени 722, мажи 146 и деца 131. Фактот дека над 80% од пријавените случаеви се однесуваат на жени жртви на насилство ја потврдува родовата димензија на семејното насилство, кое мора да го адресираме како насилство врз жените.

И во **првата половина од 2015** година се забележува истата тенденција кај пријавените случаеви на семејно насилство: **448 жени, 89 мажи и 75 деца.**

Од вкупниот број пријавени случаеви во 2014 година, изречени се 283 привремени мерки, односно во 28% од случаевите. Во 2015 година се забележува тенденција на зголемување на бројот на изречени привремени мерки, од 612 пријавени случаеви, во 256(435%) се изречени привремени мерки за заштита на жртвата.

5. Изработен документ со препораки за унапредување на мерките за превенција и заштита од насилство врз жените и семејно насилство во РМ - Во Р.М не постојат сервиси за другите форми на насилство врз жени. Постоечките ресурси и услуги се однесуваат доминантно на жртви на семејно насилство, а останатите видови на насилство врз жената, особено сексуалното насилство се практично изоставени. Институциите имаат недостаток од стручен кадар обучен за работа со други форми на насилство. Не постои стандардизација на услугите и сервисите помеѓу давателите на услуги.

6. Изработена предлог политика за проблемот на насилство врз жените. Во документот е детално објаснета ситуацијата во државата, потеклото на насилството и бенефитите од ратификацијата на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилство врз жени и семејно насилство. Генерални препораки кои произлегоа од овој документ се:

- Ревизија, измена и дополнување на целата законска регулатива во насока на дефинирање на насилството врз жените
- Креирање на сеопфатен национален одговор во согласност со стапката на насилството, доказите за ефективни услуги и потребите на населението на локално ниво
- Ратификација и ефективно спроведување во пракса на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство.

7. Организираните работните состаноци во општина Сопиште и општина Кисела вода - Беа селектирани две општини, една урбана и една рурална (Кисела вода и Сопиште) во кои беа спроведени состаноци со претставниците од одделението за соработка со невладини

организации, координаторот на комисијата за еднакви можности не жените и мажите и одделението за социјална заштита во Кисела Вода, додека во општина Сопиште беа закажани состаноци само со координаторот на комисијата за еднакви можности на жените и мажите (во оваа општина не постои сектор/ одделение за соработка со невладини организации). Целта на состаноците беше информирање на претставниците од овие две општини за постоење на Истанбулската Конвенција, потребата од ратификација и препораките за подобрување на системот за заштита на жртвите. Фокус беше ставен на улогата на локалната самоуправа во овој процес. Како резултат на средбите со претставничката од секторот за социјална заштита, Националната мрежа беше поканета да достави предлог проект кој би бил дел од програмата за социјална заштита за 2016 година. Предлог проектот се однесува на отварање на канцеларија на територијата на општина Кисела Вода, но која би ги услужувала и жителите/жителките на општина Сопиште во насока на добивање информации за сервиси за семејно насилство, и одговорности на релевантните институции.

8. На 27.10.2015 година беше организирана работилница на тема „Конвенција на Совет на Европа за спречување и борба со насилство врз жени и семејно насилство – Зошто е потребна ратификација“ со претставници од медиуми. Целта на работилницата беше запознавање на претставниците од медиумите со бенефитите од ратификација на Конвенцијата, во насока на договарање на заедничко делување преку актуелизирање на оваа тема во јавноста. Крајниот заклучок беше дека новинарите имаат потреба од повеќе информации за оваа тема, па во таа насока беа договорени и идни средби и работилници.
9. Спроведени 10 интервјуа со жени жртви на насилство, кориснички на услугите на Прв семеен центар (психолошко советување и правно советување). Извештајот со обработените информации е споделен со организацијата која раководи со овој сервис, како и со тимот на психолози и психотерапевти ангажирани во Првиот семеен центар. Активноста/интервјуата беа спроведени од страна на една од психотерапевтките ангажирани во центарот, додека извештајот го подготви надворешна соработничка на Националната мрежа. Сите кориснички на услугите на Прв семеен центар беа информирани за надлежностите на ЦСР и полиција и за нивните права при барање на помош и поддршка во случаи на семејно насилство.
10. По барање на Министерството за труд и социјална политика (МТСП), Националната мрежа номинираше две претставнички за учество во групата за изработка на Протокол за меѓусебната соработка на надлежните институции и здруженијата на граѓани за заштита и спречување семејно насилство. По изработката на работната верзија на Протоколот, Националната мрежа беше повторно контактирана од МТСП и Агенцијата на Обединетите нации за родова еднаквост – UN Women, за организирање на состанокот со организациите членки на мрежата кои обезбедуваат сервиси за жртви на семејно насилство, со цел коментирање на работната верзија во насока на унапредување на предложениот текст. Како на предходните состаноци, така и на овој, претставниците на Националната мрежа ги истакнаа препораките од Конвенцијата за Советот на Европа за спечување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство, и тоа во однос на обезбедување на специјализирани сервиси за жртви на семејно насилство кои ќе бидат достапни за сите на кои им се потребни.